

KONFEKCIJA PAULIN

L J U B L J A N A
ŠELENBURGOVA ULICA 1

nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek.
Cenjenim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo.

prva potreba svobodnemu razvoju. Pedagog je po svojem poklicu borec. On je pionir prosvete. Njegova zvestoba učiteljskemu poklicu, njegov čut dolžnosti, njegova vdanost in navdušenje za pedagoške ideje ga silijo, da stopi v borbo. Kot hoče biti vsak umetnik svoboden v svojem ustvarjanju, tako tudi

pravi učitelj ne trpi nikake sile, ki ubija pedagoško ustvarjanje v višjem smislu. Mnogo je še ozkogrudnosti birokratskega skrbstva, drobnih predpisov, papirnate in staromodne pedagogike, a proti vsemu temu se bori učitelj. Borba je njegovo življenje in njegov poklic, a zmaga njegova sreča in plačilo.

Proti širjenju nerresnice

Neki tednik v Beogradu se je zelo ponižal in priobčil vest, da glavni odbor JUU ni pristal na to, da se položi venec na spominsko ploščo kralja Zedinitelja na kolodvoru v Zagrebu. Neki člani iz manjšine JUU uporabljajo to po sreskih učiteljskih društvih za agitacijo in širjenje nezadovoljstva napram glavni upravi.

Prej nego se nastopi proti onim, ki razširjajo take nerresnice, ugotavlja glavna uprava sledeče:

Odbor za postavitve spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Zagrebu še ni uresničil svoje namere, a na spominsko ploščo na zagrebškem kolodvoru se venci ne polagajo. Glavna uprava JUU je s tem tudi računala.

Slovensko učiteljstvo v prvem letu svoje organizacije

Gotovo bo zanimalo kakšne sadove je rodil prvi občni zbor slovenskih učiteljev na Kranjskem kar se tiče učiteljske organizacije. Pomembnost tega občnega zbora se je pokazala že prav kmalu. Kaj hitro je bilo videti, da je ta prvi občni zbor, katerega se je za tiste čase udeležilo res rekordno število učiteljev, bil tako važen za nadaljnji razvoj učiteljske organizacije, da moramo ta dogodek smatrati za začetek združenja. — Zato je tudi leto 1868. naše prvo organizacijsko leto.

Pripravljalni odbor je namreč po sklepu tega občnega zbora predložil dne 25. oktobra 1868. »slavni deželni vlad« pet primerkov društvenih pravil ter jo istočasno zaprosil, da se sme ustanoviti učiteljsko društvo.

Deželna vlada je ustanovitev društva dovolila s svojim odlokom št. 7536. z dne 18. novembra 1868.

Zato je prinesel »Učiteljski tovariš« dne 15. decembra leta 1868. »Vsem učiteljem ljudskih šol in blagim šolskim prijateljem na Kranjskem« sledeči poziv:

»Pri prvem splošnem zboru ljudskih učiteljev v Ljubljani 15. septembra 1868. leta se je enoglasno potrdilo, da se vse šolske in učiteljske zadeve najlažje in najstanovitneje izvršujejo z združenimi močmi, in da naj se tudi na Kranjskem, kakor po drugih deželah, osnuje učiteljsko društvo; zato naj pripravljajni odbor učiteljskega zbora pravila tega društva predloži slavni c. kr. vlad, in ako bodo potrjena, naj se to javno naznani.

S pismom 18. novembra nam je kranjskim učiteljem slavna vlada dovolila učiteljsko društvo za Kranjsko s sedežem v Ljubljani. Začasni odbor to novice vsem ljudskim učiteljem, v glavnih in malih šolah, na Kranjskem veselo naznanja in jih bratoljubno vabi, da bi vsi od prvega do zadnjega — in tudi drugi šolski prijatelji obilno — pristopili k društvu. (Tu je treba opomniti, da so bili po § 4. društvenih pravil predvideni: pravi, podporni in častni člani. Pravi člani so učitelji, podporni člani neučitelji, dočim se častno članstvo podeli za posebne zasluge šoli in učiteljstvu). Urednik »Učiteljskega tovariša« bo časno sprejemal ude, vpisnino in letnino ter bo njih imena naznanjal v svojem listu od novega leta 1869. naprej, o katerem času se bo jelo šteti tudi prvo društveno leto. — Zunanji udje plačajo 1 gold. vpisnino in 1 gold. letnino; udje v Ljubljani in okolici pa poleg vpisnine 2 gold. letnino. Naše geslo naj bo: »moč in napredek v združbi«. Bog daj srečo!

Tako je bilo od 15. septembra pa do konca koledarskega leta 1868. vse pripravljeno za nadaljnji razvoj in delovanje učiteljske organizacije. Prijavilo se je ta čas dovoljno število članov, da je bil že 31. marca leta 1869. sklican prvi veliki ustanovni zbor učiteljskega društva za Kranjsko. Ustanovni občni zbor pa ni bil tako rekordno obiskan kot »prvi učiteljski zbor leta 1868. v Ljubljani«. To pot se je udeležilo zbora 40 članov učiteljev iz vse Kranjske, dočim je društvo že takrat imelo 83 članov. Od teh v Ljubljani in okolici 26, v ostali Kranjski pa ostalih 57 članov. Od teh članov so bili trije podporni. Nagovoril jih je predsednik Andrej Praprotnik, ki je poudarjal, »da moramo biti sami kot zvedenci v domači hiši. Čeprav so sedaj nove šolske postavbe, moramo sami skrbeti, kdo in kako nas bo sedaj plačeval? Tako kliče in poziva Andrej Praprotnik: »Ne obotavljajte se! Ganite se vendar za svojo lastno reč!«

Učiteljsko društvo si je najelo tudi svojo sobo. To sobo so najeli, kakor veli poročilo, ker se ni dala dobiti v srednji mestu, v Vintarovi hiši na Šentjakobskem trgu. Člani so jo lahko uporabljali že od 15. januarja 1869. leta. V tem prostoru je bila tudi učiteljska čitalnica, kjer so člani imeli na razpolago sledeče pedagoške in druge časopise: Školnika, Napredaka, Novice, Danico, Primorca, Domovino, Besednika, Slovenskega prijatelja, Učiteljskega tovariša, Slovenskega gospodarja ter več nemških časopisov. Tako je bilo na razpolago v čitalnici 16 časopisov.

Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za društvenega predsednika Andrej Praprotnik. Volilo se je z listki ter je tako

Patriotsko dolžnost napram Nj. Vel. kralju in kraljevskemu domu je učiteljstvo kot doslej vršilo tudi sedaj in je v tem vedno in povsod prednjačilo. Zato s prezirom odklanjamo vse insinacije te vrste, katerih namera je jasna in podla. Proti poedincem se bo ukrenilo vse potrebno.

Glavna uprava JUU obsoja ta postopek in obžaluje, da je sploh mogoče posluževati se tako nizkotnih sredstev; zato opozarja predsednike sreskih učiteljskih društev in članstvo na gori obrazloženo.

Za Jugoslovensko učiteljsko združenje v Beogradu 26. septembra 1938.:

Tajnik: Predsednik:
Milinko Lazič s. r. Ivan Dimnik s. r.

dobil Praprotnik 34 glasov, za blagajnika je bil izvoljen M. Močnik z 28 glasovi, kot odborniki so bili izvoljeni: L. Belar z 31, Fr. Gerkman z 31, Fr. Govekar z 31, Bl. Kuhar s 25, Fr. Raktel s 33, Fel. Stegnar s 17, J. Šot z 31 in Iv. Tomšič s 36 glasovi. Za temi so prejeli največ glasov: J. Eppich 14, L. Arko 13, K. Dermelj 10. Vseh skupaj je bilo oddanih 39 listkov.

Ustanovni občni zbor je zaključil A. Praprotnik s temi besedami: »Delajmo z združenimi močmi, da bode učiteljsko društvo, kakor se je čvrsto rodilo, tudi krepko rastle in ži-

Pedagoški tečaj za učiteljstvo v Ljubljani

(Nadaljevanje.)

V sredo, 24. avgusta, dopoldne je predaval profesor Šilih Gustav o snovi: »Načela sodobnega pouka«.

V uvodnih besedah je čestital Pedagoškemu društvu na uspehu, ki se kaže v velikem zanimanju učiteljstva za tečaj in tako velikem posetu. Navzočih je bilo 324 tečajnikov.

Vedno so bile razlike med teorijo in prakso, na vseh področjih kulturnega udejstvovanja. Tako je tudi v pedagogiki. To neskladnost smo opazili že v prejšnjih dobah pri tujih narodih, in odkar si gradimo pri nas lastno teorijo in hočejo nekateri močnejši praktični pedagoški delavci teoretsko utemeljiti svoje praktično delo, se kažejo prav tako pri nas nasprotja med teorijo in prakso. Govornik je poudaril: Brez dobre teorije ni dobre prakse. Neka negotovost v praksi izhaja iz naslednjih vzrokov:

1. V teoriji je mnogo nejasnosti in mnogo je še problemov v pedagoški praksi, ki teoretsko še niso dovolj obdelani.

2. V pedagoških načelih, ki so več kot samo pedagoška pravila, je še veliko neskladnosti, ker si jih vsak pedagog tolmači po svoje in so podvržena modi. Koliko takih načel smo spoznali v zadnjih par desetletjih, ki so jih njih očetje razglašali kot edino zveličavna, pa so se mnogokrat izkazala samo kot modni produkt, drugapapa so se ohranila in celo pridobila na svojem pomenu. Spomnimo se samo na: umetnostno, spolno socialno, individualno vzgojo, delovno in produktivno šolo, načelo domorodnosti, otroškosti, življenjskosti, psihične bližine, celotnosti itd. Naloga pedagoške teorije in prakse je, da določi vsakemu izmed teh načel pravi obseg in pravo mesto v celotni vzgoji našega naraščaja.

3. Ideologija ni vedno v skladu z dejstvi. Tudi pedagoška teorija se mora uklanjati vladajočemu svetovnemu, oziroma političnemu nazoru, kar ni v prid ne pedagoški teoriji ne praksi.

4. Dejstvo je, da govorijo o pedagoških problemih ljudje, ki se niso dovolj poglobili v predmet.

Pedagoški realizem je splošno priznan. Lastno izkustvo lahko mnogo pripomore k poglobitvi v pedagoške probleme, ne more pa nadomestiti znanstvenega raziskovanja, ki ima lastne metode dela in se razteza na mnogo področja, za katera poedinec nima ne sredstev ne časa. Osnove pedagoškimi načelom dajo raziskovanja psiholoških, fizioloških, socioloških, splošno gospodarskih in kulturnih pojavov, v katerih otrok živi.

V zadnjem desetletju se je pod vplivom svetovnonazorskih načel poudarjalo načelo gibanja, dinamičnosti pri vzgoji in pouku, toda pri tem se je pozabilo na važnost mirovanja in sedimentacije sprejetega v otrokovi duševnosti.

Naš zakon o ljudskih šolah pozna samo dve načeli, to sta načelo koncentracije in načelo aktivnosti.

Na podlagi skrbno sestavljene tabele, ki naj bi ponazorila medsebojni odnos pedagoških načel, je predavatelj pokazal svoj sestav organskega pouka. Osnovni trikotnik pedagoškega dela, otrok, učitelj, snov, veže funkcionalno načelo, t. j. načelo upoštevanja otroka, učitelja ter vsak del učne snovi in vsak

velo... Uresničile so se besede prvega našega predsednika, učiteljsko društvo je raslo, razvilo se je in živelo tako močno, da je iz njega zrastle trdna učiteljska organizacija, ki je znala v najtežjih časih učiteljskega stanu braniti njegove pravice ter je ta organizacija tudi vedno skrbela za povzdigo našega šolstva ter za rast narodove kulture.

Samo nekoliko se še pomudimo pri našem organizacijskem delu v prvih početkih in ugotovili bomo, kako hitro so se pokazali prvi sadovi. Deželna vlada je poverila društvu že takoj prvo leto njegovega delovanja, da napravi načrt za novo »obratniško knjigo«.

Društvo je dobilo na svojo vlogo glede povišanja prejemkov ter prevedbe učiteljev v deželno službo od slavnega deželnega odbora res samo nekaj izmikajočih se obljub, vendar je pa ta akcija vseeno rodila nekaj uspeha. Ljubljansko mesto je izboljšalo gmetni položaj učiteljstva ter je s tem pokazalo, da je ljubljansko meščanstvo že od nekaj imelo smisla za šolstvo, ter zato ni čuda, da še danes Ljubljana praviča s svojim šolstvom ter radi tega uživa splošen ugled v vsej državi.

Učiteljsko društvo si je tudi nadelo nalogo, da priredi čimprej imenik vseh ljudskih učiteljev na Kranjskem. Iz navedenega je razvidno kako so naši učitelji predniki» globoko doumeli važnost učiteljske stanovske organizacije in kako je ta organizacija že v prvih svojih početkih globoko posegala v delo za povzdigo organizacije našega šolstva in učiteljskega stanu.

Slabi bi bili in lahko bi se sramovali svojih prednikov, ki jih moramo imenovati v organizacijskem delu velike, ako bi danes še omalovaževali vrednost naše stanovske organizacije, in po pravici bi nas lahko imenoval naš prvi predsednik Andrej Praprotnik, kot je iznesel v svojem prvem govoru na občnem zboru leta 1868., da smo »starokopitni«.

Zato pa tistim, ki še danes stoje ob strani organizacije, in ki sodelujejo z njo samo toliko, da se ne branijo dobrin, ki jih je organizacija priborila v dolgih sedemdesetih letih, kličejo z besedami našega prvega predsednika: Ne obotavljajte se! Ganite se vendar za svojo lastno reč! Jelo Janežič.

način dela pri pouku pa po pomenu, ki ga ima za otrokov razvoj.

Individualna psihologija nam je odkrila, da vse motnje v duševnosti poedince nastajajo zaradi nevravnostnosti v odnosu do sočloveka.

Snovno zgoščeno in stvarno predavanje je trajalo dve uri in pol, zato ni bilo mogoče postaviti po programu še drugega predavanja dopoldne na dnevni red.

Skoro soglasno je bil sprejet predlog, da odpade popoldanski skupni izlet in da pride popoldne na vrsto predavanje, ki bi imelo biti dopoldne.

Po predavanju profesorja Šilaha se je razvila živahna debata, ker je obsegalo vprašanja, ki zadevajo šolsko prakso, ki je močno razgibana v iskanju novih načinov pouka. Tako je načelo celosti, globalizacije je predavatelj ponovno obširneje orisal. To načelo je širše kot načelo koncentracije, strnjivosti, ki je samo didaktično načelo glede združitve učne snovi, prvo pa obsega celo vzgojo, ne samo pouk.

Načelo celosti se da organsko izvesti v nižjih razredih na višji stopnji, pa bi po predavateljevem naziranju grešili pri strogi izvedbi tega načela proti načelu snovne ustreznosti, ker bi zaradi tega trpele metode znanstvenega raziskovanja pri poedinih učnih predmetih.

To je psihološka in pedagoška utemeljitev načela celosti. Vranc postavil k temu svojo utemeljitev, ki se naslanja na splošne družboslovne zakone, ki veljajo tudi za šolo. Opozori na nekatere primere, v katerih je uspel celotnostni pouk tudi na višji ljudski šoli.

Popoldne je predaval učitelj Ledinek Miloš o snovi: Proučevanje otroka in njegovega okolja.

Sklepi, sprejeti pri debati na sestanku slovenskih pedagoških delavcev:

1. Pedagoško društvo prevzame iniciativo za sestavo pedagoškega slovarja, da se s tem določi enotna slovenska pedagoška terminologija.

2. Učiteljstvo je treba pomagati pri poučevanju otrok. Zato je potrebno:

a) izdati popisnice, na katere bodo učitelji zapisovali svoja opazovanja po danih navodilih.

b) Čimprej naj izda SŠM pedagoško psihologijo.

c) Delovati je na to, da dobimo na univerzi pedagoški institut.

3. Za reformo učiteljstva in celotne izobrazbe učiteljstva je potrebno sestaviti predloge, ki naj jih pošljeta Pedagoško društvo in Pedagoška Centrala prosvetnim oblastem.

4. Zaradi nastavitve brezposelnih kandidatov naj sestavi »Pedagoško društvo« in »Pedagoška Centrala« vlogo na ministrstvo prosvete v oktobru, ko bodo izvršene prve namestitve.

5. Za poglobitev pedagoške izobrazbe šolskih nadzornikov naj bi se priredili posebni pedagoški tečaji za šolske nadzornike.

Predavatelj je zbral podatke o življenjskih razmerah otrok v svojem razredu, in sicer v vseh podrobnostih glede premoženjskih razmer, v katerih žive starši, zaslužku, številu družinskih članov, stanovanjskih razmerah, obleki in prehrani otrok; delu in spanju ter o učenju otrok.

Vse to je ponazoril z grafičnimi pregledi. Za vsakogar, ki se bavi z vzgojo, pa so bile posebno zanimive primerjave in povezanost med učnim uspehom in življenjskimi razmerami otrok. Iz vsega predavanja izhaja za ključek, da je možno uspešno delo z učencem v razredu le tedaj, ako učitelj do podrobnosti pozna otroka po njegovem duhovnem in tavnem življenju in te izsledke izrablji pri individualnem ocenjevanju učenčevega dela. Za raziskovanje otrokovih duševnih sposobnosti so potrebni testi, to so sestavi vprašanj, na katere mora otrok ali odrasel odgovoriti z delom ali z besedo, da po odgovorih spoznamo stopnjo duševnega razvoja. Za spoznavanje socialnih razmer šolskih otrok je učitelju potreben čim ožji stik s starši in tudi teoretski študij gospodarskih in socialnih vprašanj.

V debati o predavanju se je pokazalo na to, da je poleg gospodarskih razmer, odločilen za uspeh v šoli tudi odnos staršev do šole in strokovnega šolskega dela. V tem oziru moramo še veliko storiti, da zblizamo starše in šolo.

Daljša debata se je razvila o vprašanju testov za preizkušnjo inteligentnosti otrok. Prve take teste (vprašanja) sta sestavila Binet in Simon v Parizu, da sta ugotovila, kateri otroci spadajo v pomožno šolo. Pozneje so te teste razširili in jih izpopolnili za svoje potrebe Amerikanci. Nekateri uporabljajo pri nas po Bobertagu izpopolnjene Binet - Simons - Bobertagove teste. Profesor Stevanović je priredil teste za preizkušnjo otrok v Beogradu in v Srbiji. Preizkušnje s temi testi so v Sloveniji pokazale, da bi bilo treba teste za naše razmere preurediti. Pri preizkušnjah naj bi sicer ugotovili prirojene duševne sposobnosti, toda te se razvijajo po razmerah, v katerih otrok živi. Ugodnejše gospodarske in prosvetne razmere pospešujejo razvoj duševnih sposobnosti, nasprotno pa slabe gospodarske in prosvetne prilike ta razvoj zavirajo.

Pri debati se je načelo vprašanje poklicne zaposlitve matere in žene. V sedanjem družbenem redu se ceni človek po zmogljivosti za produktivno delo, ker je žena v tem pogledu slabša kot mož, je tudi zapostavljena. Psihološka raziskovanja so pokazala, da je mati nujno potrebna pri vzgoji otrok, zato gre njena poklicna zaposlitev na škodo otrokove vzgoje; toda na drugi strani je zopet ogrožena gospodarska osnova družine brez ženinega zasluga.

To je neresljivo vprašanje za malega človeka in za majhen narod, ki se bori dnevno za svojo eksistenco.

V četrtek, 25. avgusta, je bil sestanek slovenskih pedagoških delavcev. Povabljenih jih je bilo približno šestdeset, od katerih naj bi kakih dvajset imelo kratke, desetminutne referate o temi: Naloge in potrebe naše pedagoške. Udeležba je bila precejšnja; nekateri izmed povabljenih govornikov so se odrekli besedi, drugi so bili zadržani, vendar jih je štirinajst govorilo, od katerih je vsak s svojega vidika pokazal na eno ali drugo pedagoško vprašanje, ki čaka rešitve. Navzoči tečajniki so s posebnim zanimanjem poslušali predstavnike različnih struj in panog pedagoškega udejstvovanja.

Govorili so: Batestin, za društvo brezposelnih profesojskih kandidatov, Černež Anica, Čopič Venceslav, dr. Gogala Stanko, Jurančič Bogdan, Kobilica Rudolf, Ledinek Miloš, Menec Martin, Labernik Felicija, dr. Schmidt Vlado, Šilih Gustav, Vranc Ernest, dr. Zgeč Franjo in Jagodič Vojko. V kratkem časopisnem poročilu ne moremo navajati vsebine vseh govorov, temveč le sklepe, ki so bili sprejeti pri popoldanski debati, pri kateri so bili navzoči le pedagoški delavci in se je vršila na učiteljsku. Sklepe je prečital vodja tečaja v petek dopoldne na tečaju, da je bilo o njih obveščeno vse navzoče učiteljstvo in so bile tiste točke, ki zadevajo učiteljstvo, tudi sprejete.

6. Reforma izpitov je nujno potrebna, zato naj se izdelajo predlogi in pošljejo prosvetnim oblastem.

7. Učencem se mora dati možnost prestopanja iz ene vrste šol v drugo, zato je delati na to, da se spremene nekatere določbe sedanjih šolskih zakonov, ki onemogočajo prehode.

8. Posebej je potrebno ugotoviti naslednje:

a) na narodnostno mešanem in obmejnem ozemlju je treba nameščati najboljše učiteljstvo in ga za težje delo posebej nagraditi;

b) delo na nižje organiziranih šolah je mnogo naporenjeje kakor na višje organiziranih šolah. Nižje organizirane šole so v kmečkih krajih in je zato tem šolam treba poseviti več pozornosti, učiteljstvo pa posebej nagraditi za intenzivnejše delo;

c) kazenskih mest sploh ne sme biti, kef trpi zaradi učiteljeve kazni šolska mladina in naša narodna prosveta.

9. Ustanovi naj se pedagoški muzej na poskusni šoli v Ljubljani.